

Визымше теме: Марий Эл

21. Коло икымше урок: Марий кундем

I. Text

Картыш ончымо годым Марий Республик южо енлан шинчашкыжат ок перне. Тудо Юлын покшел йогыныштыжо верланен, кугурак ужашыже Юлын шола серыштыже улеш; кумдыкшо 23 200 км² (квадрат километр).

Марий калык акрет годсек шке кугезе финн-угор мландыште ила. Марий-шамычым эн ондак *terens* лўм дене 6-шо курымышто гот историк Иордан палемден. Вараже весе-влак марий-влаклан черемис лўмым пуэныт.

Марий-влакын илыш корныжо куштылго лийын огыл: шуко йöсыжымат, нелыжымат ужаш, тушман ваштареш кредалаш верештын. Туге гынат курым гыч курымыш марий калык виян да пенгыдем толын, шке йылмыжым, тўвыражым, йўлажым арален коден.

1920-шо ийыште марий калык шке автономийжым налын, а 1936-шо ийыште Марий Республик ышталтын. Тунам тудо Марий Автоном Совет Социалист Республик (МАССР) лўмым нумалаш тўналын. Совет Ушем шаланымеке, шке жапыште МАССР семын маналтше кундем 1992 ийыште Марий Эл Республик лўмым налын.

Кызыт Марий Элыште 688 686 (2014) ен ила, нунын кокла гыч 290 863 марий-влак. Марий калыкын кугу ужашыже (48,4% - нылле кандаш тичмашат ныл луымшо процент) Марий Эл Республик деч öрдыжтö ила. Марий калыкын 60 процентше Вўтла да Виче энгер-влак коклаште верлана (Марий Эл да Киров ден Угарман область-влакын Марий Эл дек тўкнышö районлаштышт), 20 наре процентше Ош Виче да Упö энгер воктене да нине энгер-влак коклаште ила (Пошкырт да Свердловск кундемлаште). Изирак тўшка дене марий-влак Татарстаныште, Одо, Пермь, Челябинск кундемлаште да моло вереат илат.

Марий кундем мотор вершöрыштö верланен. Тудо чодыралан поян. Чодыра республикын пел мландыжым налын шога. Марий калыкын илышыже ожнысек чодыра дене кылдалтын: чодыра тудым арален, пукшен, йўктен, чиктен да ырыктен.

Марий кундемыште 500 утла энгер (Юл, Элнет, Изи Какшан, Кугу Какшан) да 200 наре ер (Яльчик, Таир, Кичиер, Мўшыл ер) уло.

Марий кундем ий гыч ийыш моторештеш, пеледалтеш, түзлана. Марий калык шке кундемже дене кугешна.

Калыкмут

Шочмо мланде чылалан шерге.

Йот мландым ит лавырте.

II. Vocabulary

автоном	autonomous	кугешнаш (-ем)	to take pride
автономий	autonomy	Кугу Какшан	(river in Mari El, Russian: <i>Большая Кокшага</i>)
акрет	ancient, old, antique	кумдык	area, territory
акрет годсек	from time immemorial	курым	century
ваштареш	against /see IV.3./	лавырташ (-ем)	to make muddy, to get dirty
вершөр	area, region	маналташ (-ам)	to be called
весе	other, different /see IV.5./	Марий Эл Республик	Mari El Republic
Виче	Vyatka (river)	моло вере	elsewhere
виян толаш (-ам)	to develop (intr.), to be developed; to become stronger	моторешташ (-ам)	to grow in beauty
Вүтла	Vetluga (river)	Мўшыл ер	(lake in Mari El, Russian: <i>Морской глаз</i>)
годсек	since	налын шогаш (-ем)	to take up, to cover /see IV.1./
гот	Goth; Gothic	неле	difficult; difficulties; heavy /see IV.2./
деч өрдыжтö	outside of	нине	these /see IV.4./
ер	lake	нумалаш (-ам)	to carry
Изи Какшан	(river in Mari El, Russian: <i>Малая Кокшага</i>)	область	oblast (administrative unit)
ий гыч ийыш	from year to year	одо	Udmurt
ильыш корно	path of life	Ош Виче	Belaya (river)
историк	historian	палемдаш (-ем)	to mark, to note
йогын	stream, flow, current	пеледалташ (-ам)	to flower, to blossom
йот	foreign	пенгыдем толаш (-ам)	to grow stronger /see IV.1./
йöсö	difficult; difficulties /see IV.2./	пенгыдемаш (-ам)	to grow stronger
карт	map	пернаш (-ем)	to hit, to strike (intr.)
квадрат	square	пошкырт	Bashkir
квадрат километр (км ²)	square kilometer	процент	percent
километр (км)	kilometer	район	district
кокла	gap, interval	республик	republic
кокла гыч	from among, of	семын	as, like
кредалаш (-ам)	to fight	совет	council, soviet
кугезе	ancestor	Совет Ушем	Soviet Union

социалист	socialist	Ўпö	Ufa (river, city)
туге гынат	in spite of this	финн-угор	Finno-Ugric
тунам	then, at that time	черемис	Cheremis (old name for Maris)
тушман	enemy	чикташ (-ем)	to clothe
тўвыра	culture	шаланап (-ем)	to fall apart
тўзланаш (-ем)	to stand in beauty	шинча	eye
тўкнаш (-ем)	to touch	шинчаш пернаш (-ем)	to strike the eye
тўшка	group	шке жапыште	at one point, at that time
Угарман	Nizhny Novgorod	шола	left, left-hand
ужаш	part	шочмо	(here:) native, own
утла	more than	ышталташ (-ам)	(here:) to be created
ушем	union	Юл	Volga

III. Grammar

1. Nominal/adjective derivational suffix *-лык*:

This productive suffix is used to create nouns and adjectives with different functions.

a) It is used to create abstract nouns referring to a state, a property or a quality.

поян	rich	поянлык	wealth, riches
таза	healthy	тазалык	health
уста	skilled	усталык	skill, craftsmanship
мотор	beautiful	моторлык	beauty
патыр	hero; powerful	патырлык	strength, heroism

b) It is used to create nouns which in some way denote purpose, function, or destination of the base word. In contrast to the abstract nouns mentioned above, the exact meaning of these new words cannot usually be readily deduced.

шинча	eye	шинчалык	glasses
шына	mosquito	шыналык	mosquito net
ава	mother	авалык	womb
нер	nose, snout	нерлык	muzzle

c) It is used to create adjectives denoting for what or whom something is meant, intended or usable.

корно	way	корнылык	for a trip
билет	ticket	билетлык	for a ticket
шудо	hay	шудылык	hay, for hay
эм	medicine, drug	эмлык	for medicine, medicinal
кумыт	three	кумытлык	for three, enough for three
эрла	tomorrow	эрлалык	intended for tomorrow

Note also the forms derived from the genitive forms of personal pronouns of the first and second person, singular and plural:

мыйын	my	мыйынлык	meant for me
тыйын	your (Sg.)	тыйынлык	meant for you (Sg.)
мемнан	our	мемнанлык	meant for you
тендан	your (Pl.)	тенданлык	meant for you (Pl.)

The function of such adjectives usually becomes apparent only when used with a noun:

корнылык окса	travel money, money for the trip
билетлык окса	ticket money, money for the ticket
кумытлык паша	job for three people
шудылык олык	hay meadow
эмлык кушкыл	medicinal plant

2. Verbal derivational suffix *-(ы)кш* (conjugation II):

This productive suffix is used to create new verbs from both transitive and intransitive verbs.

a) It is used to create causative verbs from transitive verbs, i.e., 'to have/make someone do something'.

ургаш (-ем)	to sew	ургыкташ (-ем)	to have (someone) sew
ышташ (-ем)	to do	ыштыкташ (-ем)	to have (someone) do
кудашаш (-ам)	to take off, to remove	кудашыкташ (-ем)	to have (someone) take off
шонаш (-ем)	to think	шоныкташ (-ем)	to make (someone) think

b) It is used to create transitive verbs from intransitive ones. In such cases there can often be a causative undertone.

йүаш (-ам)	to drink	йүкташ (-ем)	to give (someone something) to drink, to make (someone) drink
ончаш (-ем)	to see	ончыкташ (-ем)	to show
шочаш (-ам)	to be born	шочыкташ (-ем)	to give birth
шулаш (-ем)	to melt (intr.)	шулыкташ (-ем)	to melt (tran.)

Syntax: Generally speaking, the person being made to carry out the activity is marked in the dative case, and the object of said activity is marked with the accusative case.

ужгам ургаш (-ем)	to sew a fur coat
ужгам ургыкташ (-ем)	to have a fur coat sewn
ургызылан ургыкташ (-ем)	to have a tailor sew something
ургызылан ужгам ургыкташ (-ем)	to have a tailor sew a fur coat

There is a smaller number of verbs created by this suffix for which the causative meaning has been obscured, and which are used as transitive verbs governing the accusative: e.g., *йүкташ (-ем)* 'to give to drink' (< *йүаш (-ем)* 'to drink'), *шочыкташ (-ем)* 'to give birth, to bear' (< *шочаш (-ам)* 'to be born').

Йоча шочын.	A child was born.
Мый ик эргым шочыктенам.	I gave a birth to one son.
Йоча чайым йүэш.	The child drinks tea.
Мый йочам йүктем.	I give the child to drink.
Мый чайым йүктем.	I'm giving tea to drink.

Note, however, that double accusative marking is not permissible in Mari. If one wishes to mark both a person and the object of an activity, the person is marked in the dative case, the object in the accusative case.

Мый йочалан чайым йүктем.	I give the child tea to drink.
---------------------------	--------------------------------

In the case of some verbs, either the person being made to carry out the activity or the object of said activity can be marked with the accusative case, if only one object is explicitly named. If the person being made to carry out an activity is marked in the accusative, the causative aspect of this derivational suffix can be said to be obscured. If both objects are named, the person must, however, be in the dative case, two accusative objects are not permissible.

йочам йүкташ (-ем)	to give a child to drink
чайым йүкташ (-ем)	to give tea to drink
йочалан чайым йүкташ (-ем)	to give a child tea to drink

This suffix is recursive, i.e., it can be connected to a stem multiple times, e.g., *ыраш (-ем)* 'to warm up (intr.)' > *ырыкташ (-ем)* 'to warm up (tr.)' > *ырыктыкташ (-ем)* 'to have someone warm something up'.

IV. Words and word usage

1. Auxiliary constructions:

Note the usage of the following verbs in aspectual auxiliary constructions – see 17.III.5. (page 226):

a) *толаш (-ам)* 'to come': This verb denotes a gradual increase in the effect of an action.

Туге гынат марий кундемын чапше ий гыч ийыш <u>шарлен толеш</u> .	In spite of this, the Mari lands grow in fame year by year.
Курым гыч <u>курымыш</u> марий калык <u>виян да пенгыдем толын</u> .	The Mari nation grew stronger and more resilient by the century.
Кочкышлан ак <u>күзен толеш</u> , а пашадар тыгаяк кодеш.	The price for food is rising, but salaries are staying the same.

b) *шогаш (-ем)* 'to stand': This verb denotes long-lasting activities.

Чодыра республикын пел мландыжым <u>налын шога</u> .	Forest covers half the land of the republic.
Йыван пеш тыршыше студент: эртак иктаж-мом <u>тунем шога</u> , жапым арам ок йомдаре.	Yyvan is quite a hard-working student: he is always studying, he doesn't waste his time.
Конгресслан докладым кумшо тылзе почела <u>ямдылен шогем</u> .	I've been preparing my lecture for the congress for three months.

с) кодаш (-ам) 'to stay'; кодаш (-ем) 'to leave (tr.)': These verbs – see 8.IV.6. (page 128) – mark that an activity has been carried out to its completion, and that it had ostensible results. The first verb is coupled with intransitive verbs, the second one with transitive verbs.

Кредалмаш деч вара шагалын <u>илен</u> <u>кодыныт</u> .	Few people survived the battle.
Будильник деч посна эртак <u>мален кодам</u> .	I always oversleep without an alarm clock.
Икана <u>мыйым йонылыш</u> школеш <u>петырен коденит</u> .	Once I got locked in at school by accident.
Марий калык шке йўлажым <u>арален</u> <u>коден</u> .	The Mari people kept their ancient customs.

2. неле, йӧсӧ 'difficult; difficulties':

These two words are synonymous in the meanings 'difficult' and 'difficulties':

<u>неле паша</u> ~ <u>йӧсӧ паша</u>	difficult work
<u>неле жап</u> ~ <u>йӧсӧ жап</u>	difficult time
<u>нелым чыташ (-ем)</u> ~ <u>йӧсым чыташ (-ем)</u>	to endure difficulties
<u>нелым сенаш (-ам)</u> ~ <u>йӧсым сенаш (-ам)</u>	to overcome difficulties

The word *неле* has a range of different meanings in addition which it does not share with *йӧсӧ*, the most fundamental of which is 'heavy':

<u>неле мешак</u>	heavy bag
<u>неле чемодан</u>	heavy suitcase
<u>неле пыл</u>	heavy clouds
<u>неле чер</u>	serious illness

3. ваштареш:

This postposition has a number of meanings:

a) 'on the opposite side, face to face with, vis-à-vis'.

Мемнан <u>пӧртна ваштареш</u> ломбо кушкеш.	A big bird cherry tree grows across the street from our house.
<u>Ваштарешет</u> кӧ шога?	Who is standing opposite you?

b) 'against, in the opposite direction'.

<u>Мардеж ваштареш</u> каяш йӧсӧ.	It's hard to walk against the wind.
-----------------------------------	-------------------------------------

c) 'before, on the eve of, toward'.

У ий вaштaрeш ме иктаж-мом вучыдымым вучена.	We're expecting something unexpected on New Year's Eve.
Йўд вaштaрeш куш каeт?	Toward nightfall, where will you go?

d) 'against, in opposition, in defiance'.

Марий калыклан тушман вaштaрeш кредалаш верештын.	The Mari people had to fight against their enemies.
Грипп вaштaрeш эмым аптекыште рецепт деч посна налаш лиеш.	You can buy flu medicine in a pharmacy without a prescription.

4. нине 'these':

Note that nouns following this pronoun take plural suffixes: *нине энep-влак* 'these rivers'. This is in contrast to quantifiers such as *шuko* 'many': *шuko энep* 'many rivers'.

5. вeс, вeсe 'different, other':

The short form *вeс* is used in the attributive position, preceding nouns: *вeс пöлем* 'the other room'. The long form *вeсe* is used in all other positions, for example as a noun: *вeсe-влак* 'the others'.

6. Russian conjunctions and particles:

In spoken language in particular, a great number of Russian conjunctions and particles are used. In exercise 12 we hear for example *и* 'and', *вот* 'so, now, thus'.

Нунын тыгай... увертараш марла ен-влакышт уке, <u>и</u> ме тыге полшаш шонен улына.	Well they... didn't have the people to do the announcements in Mari and we decided to help like this.
Шонымаш уло тыгай <u>вот</u> : [...]	So there's this idea: [...]

7. тўналаш (-ам) 'to begin, to start' as marker of future tense:

The verb *тўналаш (-ам)* can be used both transitively and intransitively in the meaning 'to begin, to start'.

Погынымаш <u>тўгалың</u> .	The meeting started.
Канашымашым таче <u>тўналына</u> .	We are starting the deliberations today.

It is also commonly used together with another verb in the infinitive in the sense of 'to begin doing something, to start doing something'.

Йўр <u>йўраш тўналын</u> .	It started to rain.
Пашам <u>ышташ тўналынна</u> .	We began to work.

This word can also be used with another verb in the infinitive as an auxiliary verb marking the future tense.

Марий муро-влак <u>йонгаш тўналыт</u> .	Mari songs will be heard.
Йочам шочмеке, тудын дене марла <u>кутыраш тўналам</u> .	When I have a child, I'll speak Mari with it.
– Кенезым мом ышташ шонет? – Хм... Дипломым возаш, канаш да кажне эрдене <u>куржталаш тўналам</u> .	– What are you planning to do in the summer? – Hmm... I'll write my thesis, relax, and go running every morning.

8. Animal names (1):

Familiarize yourself with the following mammals:

пий (dog)

пырыс (cat)

коля (mouse)

имн'е (horse)

ушкал (cow)

шорык (sheep)

сöсна (pig)

рывыж (fox)

меран (hare)

маска (bear)

пире (wolf)

шордо (elk)

шоншо (hedgehog)

ыр (squirrel)

пүчö (deer)

V. Exercises

1. Answer the following questions about the text *Марий кундем*.

- 1) Марий калык кунам шке автономийжым налын?
- 2) Марий республик кунам ышталтын?
- 3) Марий Элыште мыняр ег ила?
- 4) Нунын кокла гыч мынярыже марий улыт?
- 5) Марий республикын тун поянлыкше мо?
- 6) Марий кундемыште мыняр энгер да ер уло?

2. Form abstract nouns using the suffix *-лык* from the following words, and insert them into the appropriate sentences, adding possessive suffixes and case suffixes if appropriate: *мотор, *уста, *чоя, таза, поро, поян*.

- 1) ... илаш полша.
- 2) Чодыра – марий кундемын
- 3) Директор туныктышын ... моктыш.
- 4) ... арале!
- 5) Рывыжын ... шуко йомакыште ончыктымо.
- 6) Тудын ... кажне еглан шинчаш перна.

* *уста* 'skilled', *чоя* 'cunning, sly'

3. Translate the following sentences into Mari:

- 1) A new sports complex /*спортполат*/ was built opposite the school.
- 2) It's hard to walk against the wind.
- 3) Don't leave when it's getting dark (lit. towards night /*йүд*/)!
- 4) Many nations had to fight against enemies.
- 5) Why do you always talk back /*ваштареш ойлаш (-ем)*/?

4. Translate the following sentences into English:

- 1) *Сонарыш кандаш *ияшын кошташ тунгалынам.
- 2) Шонет, марий калык умбакыжат марий йулам аралаш тунгалеш?
- 3) Марий *радио шке пашажым тунгалеш.
- 4) Вашке сонар пагыт тунгалеш.
- 5) Эргыч тый денет кугешнаш тунгалеш.

* *сонар* 'hunt', *ияшын* 'at the age of ...', *радио* 'radio'

5. Insert the words and phrases *очын'и*, *мутлан*, **мутат уке* and *икманаш* in the appropriate place.

- 1) Марий кундемыште 500 ал'е 600 энгер уло? – ... 500.
- 2) Тендан чодырада поян манит, *тыге мо? –... чодырана пеш поян.
- 3) Марий калыклан шуко йосым, нелым *чыташ да тушман ваштареш кредалаш верештын. ..., илыш корныжо куштылго лийын огыл.
- 4) Марий чодыраште түрлө *янлык ила. ... *пире, *маска, *рывыж да молат.

* *мутат уке* 'of course, naturally', *тыге* 'like this', *чыташ (-ем)* 'to endure', *янлык* '(wild) animal', *пире* 'wolf', *маска* 'bear', *рывыж* 'fox'

6. Translate the following sentences.

- 1) Тудын илышыже пеш йӱсӱ.
- 2) Метри йӱсӱ илышым илен.
- 3) *Чемоданем пеш неле, нумалаш полшо.
- 4) Эн йӱсыжым *сенен лекна, шонем.
- 5) Мылам нелым нумалаш огеш лий.

* *чемодан* 'suitcase', *сенен лекташ (-ам)* 'to overcome'

7. Insert the words and phrases *уй гыч уйыш*, *курым гыч курымыш*, *паша гыч пашаш*, *пӱрт гыч пӱртыш* and *ял гыч ялыш* in the appropriate place.

- 1) *Почтальон *серышым да газетым ... нумалеш.
- 2) ... марий калык виян да пенгыдем толын.
- 3) Ожно *ургызо ... коштын да вургемым урген.
- 4) Тудо *шuko вере пашам ышта да ... *куржталеш.
- 5) Олана ... моторештеш.

* *почтальон* 'letter carrier', *серыш* 'letter (mail)', *ургызо* 'tailor', *шuko вере* 'in many places', *куржталаш (-ам)* 'to run'

8. Translate the questions about Mari El and its neighbors into Mari, and answer them.

	Марий Эл	Татарстан	Чуваш республик
Кумдык	23 000 км ²	68 000 км ²	18 000 км ²
Калык чот	696 000 ег	3,8 миллион (млн)	1,2 миллион (млн)
Рӱдола	Йошкар-Ола	Озан	Чебоксар

- 1) What is the capital of Mari El?
- 2) How many people live in Chuvashia?
- 3) Is Tatarstan larger than Mari El?
- 4) Which republic is the largest?

9. Answer the following questions.

- 1) Кӧн *пылышыже *кужу, *почшо кӱчык?
- 2) Кӧ теле *гоч *мален *кия?
- 3) Кӧ чывым кочкаш йӧрата?
- 4) Кӧ телылан *пӱкшым пога?
- 5) Кӧ пӧртым *орола?
- 6) Кӧ шудым кочкеш да *межым пуа?
- 7) Кӧ *колям сайын кучен мошта?
- 8) *Трактор кучылтмо деч ончыч мланде пашаште *айдемылан кӧ полшен?
- 9) Кӧ шудым кочкеш да шӧрым пуа?

* пылыш 'ear', кужу 'long', поч 'tail', гоч 'through', малаш (-ем) 'to sleep', кияш (-ем) 'to lie', пӱкш 'nut', оролаш (-ем) 'to guard', меж 'wool', коля 'mouse', трактор 'tractor', айдеме 'human, person'

10. Solve the following riddles.

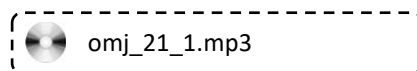
- 1) Чодыраште коштеш, мӱкшотарым кычалеш, теле шуэш – малаш *возеш.
- 2) Кужу *пӱян, *сур *межан, ял воктен коштеш, шорыкым кычалеш.
- 3) Кенжежым сур, телым ошо.
- 4) *Капше изи, почшо кугу, чодыраште ила, пӱкшым йӧрата.
- 5) *Имым шуко нумал коштеш – урген ок мошто.

* *возаш (-ам)* 'to lie down', *пӱй* 'tooth', *сур* 'gray', *кап* 'body', *име* 'needle'

11. Rearrange the following letters to form animal names.

1) ывржы	3) рыпсы	5) ксама
2) аснӧс	4) окял	6) дрошо

12. The provided recording from *Mari El TV* discusses the introduction of Mari-language announcements at the Yoshkar-Ola train station. Familiarize yourself with the vocabulary, and listen to it. A transcript is given below. The sentence in italics is in Russian, and is followed by its Mari equivalent.

A video of this clip can be found at www.youtube.com/watch?v=6NDbloCsUHK.

артист	artist, performer	поезд	train
вокзал	train station	пульс	pulse
вот	there, here /see IV.6./	радио	radio
вўдаш (-ем)	to lead, to direct	регион	region
вўдышö	leader, chief; emcee, moderator	ролик	reel
драме	drama	руш	Russian
и	and /see IV.6./	рушла	in Russian
йонгалтараш (-ем)	to perform, to play (e.g., a song)	серыш	letter
йонгаш (-ем)	to be heard	станций	station
кўртнö	iron	сын	appearance, look
кўртныгорно	railroad	сынан	looking like, appearing
кўртныгорно вокзал	train station	телекомпаний	television company
лўмеш	(used to mark an individual's name when carried by an institution)	тўткö	careful
Москва	= Моско	увертараш (-ем)	to announce, to notify
Моско	Moscow	увертарымаш	announcement, notification
Нижний	(colloquial short form of Nizhny Novgorod)	ўмаште	last year
Озан	Kazan	шекланаш (-ем)	to take notice, to be careful
		шонен улына	= шоненна /see 28.III.3. (page 355)/
		шонымаш	thought
		шушаш	coming

Шушаш кечылаште Йошкар-Оласе кўртныгорно вокзалыште станцийым, тыгак тўрлö сынан увертарымаш-влакым марла да рушла йонгалтараш тўналыт.

«Внимание! Пригородный поезд сообщением Йошкар-Ола–Казань через пять минут отправляется с первого пути. ... Тўткö лийза! Йошкар-Ола–Озан поезд вч минут гыч икымше корно дене тарвана. Шекланыза да тўткö лийза!»

Тыгай сынан роликым чылаже 30 наре возымо. Рушла нуным «Латкокимшо регион» телекомпанийын да «Пульс радион» пашаенже-влак, а марла Шкетан лўмеш марий драме театрын артистше-влак йонгалтарат. Тиде Светлана Строганова, Павел Ефимов, Рауль Гарифуллин да «Марий Эл радион» вўдышыжö Наташа Пушкина. Вокзалыште увертарымашым марла лудмо нерген шонымаш ўмаштак шочын.

«Ўмаште тыгай серышым возеныт Москошко, молан Йошкар-Олаште увертарымаш-влак уке улыт марий йылме дене. Тиде серышым колтеныт Нижнийышке, Нижний серышым колтен Йошкар-Олашке, ыштыза тыгайым манын. Нунын тыгай... увертараш марла ен-влакышт уке, и ме тыге полшаш шонен улына. «Марий Эл радио» да «Марий Эл ТВ» ышташ нунылан... возен ямдылаш чыла увер-влакым рушла да марла. Шонымаш уло тыгай вот: сай ыл'е, кунам Йошкар-Ола–Москва поездыште марий муро-влак йонгаш тўналыт эше».